

Gwiazdka przy numerze kolejnym oznacza, że dany dokument znajduje się w bibliotece CIOP.

MASZyny I URZĄDZENIA PRZEMYSŁOWE

87* 622.233-85:622.413.3/4:628.518 CIOP
SZCZERBAN A. N.: **Wpływ stosowania narzędzi pneumatycznych w kopalni na temperaturę powietrza.** „Wlijanje primienienja pniewmaticszych mechanizmow w szachtie na tiempieraturu rudnicznowo wozducha”. Ugol, mies., Nr 4, kw. 53, s. 18; A 4, 2 str. —

Sprężone powietrze, napędzając narzędzie, rozpręża się i bardzo znacznie obniża swą temperaturę, dając efekt chłodzenia. Z drugiej strony źródłem ciepła jest praca użyteczna narzędzia oraz przewody powietrza sprężonego umieszczone przeważnie w kanałach wentylacyjnych nawiewnych. Sprężone powietrze po wyjściu ze sprężarki posiada najczęściej temperaturę 70 — 80°C, wobec czego znaczne ilości ciepła oddawane są do nawiewanego powietrza. Aby w tym bilansie ciepła otrzymać chłodzenie powietrza na stanowisku pracy, należy sprężone powietrze przy wyjściu ze sprężarki ochładzać w wymienniku ciepła. Wywody poparte przykładem liczbowym.

88— 614.8-057:674.05:621.91:621.934/935-229.61/62-783 CIOP
SCHULTZ H.: **Automatyczny posuw i inne urządzenia zapewniające bezpieczeństwo pracy przy maszynach do obróbki drewna.** „Arbeitssicherheit an Holzbearbeitungsmaschinen durch automatischen Werkstückvorschub und durch Arbeitsvorrichtungen”. Berufsgenossenschaft, maj 52, s. 163; A 4, 4 str. —

Zgodnie z niemieckimi statystykami 40% wypadków w przemyśle zachodzi przy maszynach do obróbki drewna. Powodem wypadkowości są niejednokrotnie własności drewna, duże szybkości narzędzi tnących, a zwłaszcza ręczne podawanie obrabianych przedmiotów. Można jednak stwierdzić postęp — w konstrukcji urządzeń do automatycznego podawania, prowadnic i osłon dla równiarek i frezarek, jak również pil tarczowych i taśmowych. Omówiono uniwersalny przyrząd do podawania, który można zastosować zarówno poziomo jak i pionowo. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 97).

89— 622.861:622.625.28-83:621.315.23:621.332.4 CIOP
Dolina sieć napędowa w kopalniach zapewnia bezpieczeństwo. „Inverted trolley promotes safety”. Coal Age, paźdz. 52, s. 86, A 5, 2 str.

Opisano korzyści uzyskane przez zastosowanie sieci dolnej dla trakcji elektrycznej. Zamiast powszechnie stosowanego kółka kontaktowego zainstalowano suwak kontaktowy połączony przewodem ołowianym z lokomotywą lub maszyną górniczą. Doświadczenia uzyskane w jednej z kopalń, w której zainstalowano kilka kilometrów takiej sieci wykazały znaczne korzyści zarówno z punktu widzenia bezpieczeństwa jak konserwacji, zwłaszcza że w ten sposób można stale doprowadzać prąd do lokomotywy i innych maszyn. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 92).

90* 621-592.134(088.8) CIOP
SCHULER L.: **Hamulec taśmowy.** „Bandbremse”. Opis patentowy szwajcarski Nr 290686, kl. 96c, 15.5.53; D, A 4, 4 str., 1 rys.

Hamulec taśmowy z taśmą rozdzieloną, o sprężynującym połączeniu w miejscu podziału, zapewnia równomierne bez drgań hamowanie i odhamowanie. Hamulec może być stosowany w prasach mimosłodowych, gdzie chodzi o całkowitą pewność szybkiego zatrzymania ruchomych mas.

91* 614.8-057:621.866.1:624(088.8) CIOP
WORMSER J.: **Urządzenie ramienia wysięgowego windy budowlanej.** „Einrichtung an Schwenkarmen von Bauaufzügen”. Opis patentowy szwajcarski Nr 289472 kl. 98 a, 15.3.53; D, A 4, 4 str., 3 rys.

Urządzenie służy do ustalenia i sterowania ramienia wysięgowego windy budowlanej. Przez wyłączenie przypadko-

wych ruchów ramienia i możliwość sterowania z miejsca obsługi windy jest zapewniona celowa i bezpieczna praca windy i obsługi. Windę obsługuje jeden robotnik, konstrukcja urządzenia — prosta i łatwa do wykonania.

92— 614.8-057:631.361.2-783 CIOP
PUTTER P.: **Bezpieczeństwo przy użytkowaniu młocarni.** „De veiligheid in de dorsbedrijven”. Veiligheid, paźdz. 52, s. 135; A 4, 5 str.

Autor opisuje pokrótce zasadnicze typy młocarni. Dane statyczne obrazują rodzaje i przyczyny wypadków przy tych maszynach. Wymieniono różnego rodzaju osłony stosowane do młocarni. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 90).

93— 614.8-057:621.95 CIOP
Jak obsługiwać wiertarkę. „How to run a drillpress”. Machinist, 12 kw. 52, s. 545; A 4, 16 str.

Artykuł podaje szereg przepisów dotyczących bezpiecznej pracy przy wiertarkach. Wskazano na konieczność stosowania czystych cieczy chłodzących, niebezpieczeństwo odpryskujących wiórów szczególnie długich, których nie należy usuwać ręcznie. Przedmiot obrabiany należy dobrze zamocować, a przy obróbce ręcznej — używać cęgów. Wiertła powinny być ostre. Włosy powinno się ostanąć od części wirujących. Przy obserwowaniu pracy z bliska zakładać okulary ochronne. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 94).

94— 621-783.2-83:654.91/92 CIOP
Urządzenia ostrzegawcze. „Warning device”. Machinist, wrzes. 52, s. 1528; A 4, 1 str.

Krótki opis opatentowanej instalacji elektrycznej sygnalizującej uszkodzenie zabezpieczenia maszyny. Przerywacz prądu, umieszczony na osłonie maszyny, sygnalizuje natychmiast wzrokowo lub akustycznie w centralnej stacji kontrolnej, jak również przy maszynie każde uszkodzenie osłony. Instalację tego rodzaju stosuje się przy prasach i innych maszynach. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 94).

95— 614.8-057:674.05:621.915-783 CIOP
KRAMSS S.: **Nowoczesne frezy do maszynowej obróbki drewna.** „Neuartige, Fräswerkzeuge für maschinelle Holzbearbeitung”. Berufsgenossenschaft, styc. 53, s. 9; A 4, 5 str.

Autor omawia przyczyny wypadków przy frezarkach. Głównym niebezpieczeństwem są wahania naprężenia tnącego, które mogą powodować szarpnięcia. Zmniejszenie naprężenia tnącego osiągnięto przez ograniczenie głębokości cięcia. Frezy są osłonięte pierścieniami, z których wystaje frez, nie więcej niż na 1 mm. Pierścienie te zapobiegają wyskakiwaniu frezów. Zaokrąglony kształt pierścieni zmniejsza stopień poranienia w razie wypadku. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 97).

96— 614.8-057:664.653.24-77/-78 CIOP
Palce wcignięte przez maszynę do formowania ciasta. „Fingers trapped in dough — moulding machine”. Accidents, styc. 53, s. 27; A 4, 2 str.

Autor analizuje przyczyny wypadku przy obsłudze maszyny do formowania ciasta. Omówiono rodzaje osłon. Szczególny nacisk położono na zabezpieczenia w czasie czyszczenia maszyn. W tym celu należy przewidzieć specjalny wyłącznik automatyczny prądu, który zatrzymuje maszynę, w chwili gdy nasuwa się lejek zasilający. Dla ułatwienia czyszczenia autor zaleca ręczne obracanie walców. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 96).

97— 621.86/87-592.527:621.316.57 CIOP
NYFFELER A.: **Urządzenie zabezpieczające dla dźwigów obrotowych.** „Dispositif de sécurité pour grues pivotantes”. Bull. techn. Suisse romande, kw. 52, s. 102; A 4, 2 str.

W artykule opisano wyłącznik, który można zainstalować na końcu wysięgnika dźwigu, wyłączający prąd przy zbyt wysokim podniesieniu. Autor omówił również urządzenie zainstalowane przy podnośniku, działające w przypadku przeciążenia dźwigu. Równocześnie zabezpiecza się dźwig dwu-

szczegółowym hamulcem, który reaguje automatycznie w razie przerwania dopływu prądu. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 99).

98— 614.8-057:621.96/98-783 CIOIP
FAULKNER L. A.: **Nie należy zapominać o bezpieczeństwie pracownika przy projektowaniu matryc.** „Don't overlook operator safety in press — tool design“. American Machinist, wrzes. 53, s. 121; A 4, 13 str.

Artykuł zaopatrzonego w liczne ilustracje wskazuje jak wykonywać różnego rodzaju osłony i urządzenia podawcze na prasach mechanicznych w zależności od stosowanych matryc. Na załączonym rysunku pokazano wymaganą wysokość otworu podawczego zależnie od odległości pomiędzy osłoną i przednią częścią wykrojnika. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 96).

99* 614.84:621.3 CIOIP
APPEL J. E., BONO J. A.: **Pożary urządzeń elektrycznych i środki zapobiegawcze.** „Electrical fires and prevention means“. Safety Maintenance USA, mies., t. 106, Nr 3, wrzes. 53, s. 66; A 4, 6 str., 3 fot.

Artykuł instrukcyjny o przyczynach pożarów urządzeń elektrycznych i środkach zapobiegania im. Opisano kolejno źródła pożarów (iskrzzenie, przegrzanie) w konkretnym powiązaniu z urządzeniami (motory, transformatory olejowe i inne urządzenia elektryczne z olejem) i na tle danych wypadkowych. Druga część artykułu mówi o sposobach gaszenia takich pożarów i środkach gaśniczych (woda, sposób jej użycia do gaszenia pożarów instalacji pod napięciem, dwutlenek węgla, środki suche, czterochlorek węgla i inne płyny gaśnicze). Dodatkowo podano tabelkę statystyczną przyczyn wypadków pożaru urządzeń elektrycznych (w procentach).

100* 666.97-52.002.5:658.281:628.83 CIOIP
ŁAPIR F. A.: **Zautomatyzowane wytwórnie betonu.** „Awtomatizirovannyje betonnyje zawody“. Wiestn. Maszinostr. Moskwa, mies., Nr 3, marz. 52, s. 36; B 5, 4,5 str., 6 rys.

Zapotrzebowanie betonu w ZSRR przede wszystkim dla wielkich robót wodnych wywołało konieczność całkowitej automatyzacji wytwórni betonu, obejmujących zazwyczaj: skład żwiru i piasku, skład cementu i mieszalnię betonu. Transport tych składników jest zmechanizowany, transport cementu pneumatyczny. Właściwa wytwórnia obejmuje dozownie i mieszarki. Sterowanie wszelkich operacji wytwórni jest scentralizowane i wykonywane przez operatorów z nielicznych miejsc rozdzielczych przy pomocy specjalnych urządzeń pneumatycznych i elektrycznych. Wentylacja ssąco-tłocząca zapobiega zanieczyszczeniu powietrza pyłem.

101* 614.8-057:621.646.4-52:626.022.1:628.518 (088.8) CIOIP
Instytut Techniki Budowlanej. **Urządzenie do samoczynnej regulacji ciśnienia powietrza w komorze roboczej kesonu w zależności od zewnętrznego ciśnienia wody.** Opis patentowy polski Nr 34854 kl. 84 c 3,31.3.50; D, B 5, 2 str., 1 rys.

Opisano urządzenie polegające na zastosowaniu specjalnego zbiornika opuszczanego razem z kesonem. Zbiornik ten jest połączony trzema rurami z atmosferą zewnętrzną, a jedną rurą z wodą ponad kesonem. Przy wzroście ciśnienia w kesonie poziom wody obniża się i odsłania wylot rury powietrznej. Wskutek tego ciśnienie spada i znowu zasłania wylot rury. Reguluje się to samoczynnie.

WENTYLACJA

102* 628.512:628.83:678.028 CIOIP
KUZMINA Ł. W.: **Wentylacja w oddziałach wulkanizacji przemysłu gumowego.** „Organizacija wientilacji w priessowych cechach priedpriatij rieżinowej promyszlennosti“. Gigijena i Sanit., mies., Nr 11, list. 53, s. 47; B 5, 1 str.

Badania procesu wulkanizacji w jednym z zakładów przemysłu gumowego, prowadzone przez pracowników Instytutu imienia Erismana, wykazały konieczność poprawy wentylacji miejscowej (już istniejącej). Badano wymianę powietrza, jego szybkość i temperaturę, zawartość szkodliwych gazów w powietrzu. Ustalono potrzebę innego rozstawienia pras wulkanizacyjnych, częściowej przebudowy ssawek miejscowej wentylacji, zastosowania szybkości przeciągania powietrza 0,6 — 0,7 m/sek, oraz konieczność stosowania nadmuchu na pracującego.

103* 622.233.3.057:628.511(088.8) CIOIP
KURZ A.: **Urządzenie do odsysania pyłu wiertniczego ze świderów skalnych a szczególnie świderów pneumatycznych.** „Vorrichtung zum Absaugen des Bohrstaubes bei Gesteinsbohrmaschinen, insbesondere bei Pressluftbohrern“. Opis patentowy austriacki Nr 175220 kl. 5 b. 16., 15.12.52, D, A 4, 2,5 str., 5 rys.

Urządzenie do odsysania pyłu powstającego przy wierceniu, zmontowane na świdrze pneumatycznym, charakteryzuje się ruchomą, teleskopowo osadzoną ssawką. Ssawka ta może być nakładana na już istniejące świdry i nie przeszkadza w pracy. Jest ona wykonana z lekkiego metalu. Połączenie urządzenia ssącego ze świdrem wykonano przy pomocy zacisku bagnetowego i pałaków.

104* 622.233.3.057:628.511(088.8) CIOIP
SCHMIDT A.: (Wuppertal-Elberfeld): **Urządzenie do odsysania pyłu z otworów wiertniczych.** „Gerät zum Absaugen von Staub aus Bohrlöchern“. Opis patentowy austriacki Nr 176195 kl. 5d, 16, 15.3.53; D, A 4, 10,5 str., 17 rys.

Urządzenie do odsysania na sucho pyłu skalnego, który powstaje podczas wiercenia, polega na zastosowaniu ssawki zmontowanej na świdrze. Ciąg ssący wytwarza efektywnie sprężone powietrze uruchamiające świdry i doprowadzone do odpowiedniej dyszy. Zassany pył przechodzi przez komorę osadową (zmiana kierunku) oraz przez filtry. Całość jest przewoźna na szynach lub sankach. 14 rysunków objaśnia szczegóły.

105* 628.511/512:628.83:621.791.7.052 CIOIP
JOFINOW G. A., ELTIERMAN.: **Racjonalna wentylacja przy spawaniu elektrycznym w stałych miejscach pracy.** „Racionalnaja wientilacija pri elektroszwarkie na postojannyh raboczich miestach“. Awtogien. Dieło. mies., Nr 12, grudz. 52, s. 18; A4, 1,5 str., 2 rys.

Omówienie warunków prawidłowej wentylacji, wyników i obserwacji. Na stoisku z kapturem, odciągającym 5400m³/g powietrza w czasie spawania specjalnymi elektrodami, zanieczyszczenie powietrza przekracza 37-krotnie dopuszczalną ilość pyłu, 17-krotnie tlenku manganu i 6-krotnie tlenków azotu. Stosowanie wyciągów żaluzjowych daje dobre rezultaty. Opis konstrukcji urządzenia obrotowego z dwustronnym odciąganiem powietrza. Przy odciąganiu 4000 m³/g powietrza zapylenie wynosiło 0,7—0,8 mg/m³, tlenku manganu—ślady, tlenków azotu — 0,0012 mg/l. Wnioski. Rysunki.

106* 628.512.4:628.83:643.32:697.2 CIOIP
DALLAVALLE J. M.: **Projektowanie okapów do pieców kuchennych.** „Design of kitchen range hoods“. Heat. a. Ventil. USA, mies., sierp. t. 50, Nr 8, sierp. 53, s. 96; A 4, 5 str., 1 fot., 9 wykr.

Znaczne koszty związane z zainstalowaniem i eksploatacją okapów nad kuchniami wymagają dokładnego obliczenia ilości wyciąganego powietrza. Autor omówił dwa zasadnicze rodzaje okapów — przyściennie i swobodnie zawieszone. Podał wykresy i wzory pozwalające na ustalenie ilości odciąganego powietrza, na podstawie koniecznej szybkości jaką powinno ono mieć w najdalszym od wyciągu miejscu wydzielania się szkodliwości. Wspomniał o innych urządzeniach wyciągowych stosowanych w kuchniach, opisał filtry tłuszczowe, zwrócił uwagę na dostateczne i właściwe doprowadzenie powietrza kompensacyjnego.

107* 621-784.4:628.513:628.83 CIOIP
Antyseptyczny związek chemiczny do filtrów powietrznych. „Antiseptic compound for air filters“. Heat. a. Ventil. USA, mies., t. 50, Nr 8, sierp. 53, s. 116; A 4, 0,3 str.

Bakteriobójczy związek chemiczny dodawany do normalnych filtrów olejowych w stosunku 1:60. Niezależnie od swych własności bakteriobójczych, poprawia również działanie filtrów. Związek ten jest pozbawiony zapachu, a jego własności bakteriobójcze są nieszkodliwe dla ludzi. Wzrost kosztów wynosi 0,5% w stosunku do filtrów zwykłych. Dodawanie tego związku do olejów filtracyjnych nie przedstawia żadnych trudności.

OCHRONY OSOBISTE I SPRZĘT OCHRONNY

108* 614.894.43:628.512(088.8) CIOIP
Zjednoczenie Fabryk Maszyn i Sprzętu Górniczego: **Wkładka filtrująca maski przeciwgazowej.** Opis patentowy polski Nr 34995 kl. 61a. 29/50, 28.3.50; D, B 5, 2,5 str., 5 rys.

Zastosowanie specjalnego sposobu układania wypełniaczy filtrujących maski polega na tym, że węgiel aktywowany układa się w dwóch lub kilku cienkich warstwach tak, aby strumień powietrza zmieniał kierunek (przynajmniej raz o 180°) i przechodził kolejno przez warstwy ułożone w płaskiej puszcze. Rysunek podaje schemat przepływu powietrza.

109* 614.894.628.511/512(088.8) CIOF

JANAS E.: **Maska przeciwgazowa i przeciwpyłowa.** Opis patentowy polski Nr 34762 kl. 61 a 29/10, 27.11.48; D, B 5, 3 str., 1 rys.

Wynalazek polega na doprowadzeniu sprężonego powietrza pod maskę izolującą od powietrza otaczającego. Maskę wykonana jest z materiału plastycznego, a waży gumowy posiada specjalny uchwyt do zahaczenia na kołnierzu ubrania użytkownika.

110* 614.894.43:628.512(088.8) CIOF

Zjednoczenie Fabryk Maszyn i Sprzętu Górniczego. **Ładunek filtrujący pochłaniacza maski ochronnej.** Opis patentowy polski Nr 34994 kl. 61 a, 29/30, 28.3.50; D, B 5, 2 str., 1 rys.

Wynalazek polega na zastosowaniu specjalnego rozmieszczenia masy chłonnej pochłaniacza zawierającego nadtlenu potasu. Dzięki temu można wykorzystać również drobne ziarna chemikaliów w pochłaniaczu bez nadmiernego zwiększenia oporu przy oddychaniu. Rysunek wskazuje metodę rozmieszczenia substancji chemicznych przy użyciu sit falistych.

111* 621.928.93.028.4:628.511(088.8) CIOF

Zjednoczenie Fabryk Maszyn i Sprzętu Górniczego. **Filtr do oczyszczenia powietrza z pyłu i zawieszonych w nim cząstek stałych.** Opis patentowy polski Nr 34876 kl. 61 a, 29/50, 28.3.50; D, B 5, 2,5 str., 2 rys.

Opisano filtr do oczyszczania powietrza z pyłu wykorzystujący siłę odśrodkową, powstającą wskutek drogi spiralnej pyłu od zewnątrz ku środkowi filtra. Ślimak wykonany jest przy pomocy taśmy filtracyjnej spiralnie zwiniętej o powierzchni zwilżonej lub kleistej.

112* 614.888.5:615.816(088.8) CIOF

ORZESZKO-OSTREJKO Z.: **Aparat pneumatyczny ułatwiający oddychanie.** Opis patentowy polski Nr 35277 kl. 30 k, 13/02, 21.6.51; D, B 5, 2 str., 1 rys.

Aparat pneumatyczny pomysłu autora polega na zastosowaniu dętki osadzonej w pochwie i zaopatrzonej w przełącznik zaworowy, do której kolejno włącza się i wydmuchuje powietrze. Dętka opasująca chorego wywiera rytmiczny ucisk na klatkę piersiową pacjenta powodując głębokie oddychanie. Stosuje się powietrze sprężone. Aparat przydatny w ratownictwie.

113* 534.121.2:614.894.2:621.8.034.4:628.512(088.8) CIOF

Zjednoczenie Fabryk Maszyn i Sprzętu Górniczego. **Maska gazowa zaopatrzona w membranę umożliwiającą rozmowę.** Opis patentowy polski Nr 34993 kl. 61a 29/13, 28.3.50; D, B 5, 1,5 str., 1 rys.

Membrana, umożliwiająca rozmowę w masce gazowej, umieszczona jest ściśle w ścianie maski. W odróżnieniu od innych typów tych ochron za membraną znajduje się mała komora, która skupia dźwięki. Na rysunku podano przekrój poprzeczny maski.

SZKODLIWOŚCI CHEMICZNE

114* 612.012:615.778.1-099:668.751 CIOF

GRIGORIEW Z. E.: **Toksyczność lotnych składników smoły z półkoksowania torfu.** „Toksyczność lotnych wieszczeń smoły półkoksowania torfa”. Gigijena i Sanit., mies., Nr 14, list. 53, s. 26; B 5, 4 str., 1 tabl.

W Leningradzkim Instytucie Higieny Pracy i Chorób Zawodowych badano toksyczność smoły z półkoksowania torfu i jej składników. Badania prowadzono na zwierzętach. Zastosowano komory, dokąd wprowadzono otrzymane w 96°C pary badanych substancji w różnych stężeniach i w różnym czasie. Progowe stężenie fenoli ustalono na 0,005 do 0,01 mg/litr powietrza. Fenole stanowią najważniejszą szkodliwość tej smoły. Stężenie 3,5 mg/litr wywołało ostre zatrucie a 5,65 mg/litr śmierć białych myszek. Stwierdzono także silne

działanie drażniące fenolu. W ogóle toksyczność smoły torfowej jest podobna do toksyczności smoły węglowej. Należy przestrzegać dopuszczalnych stężeń fenolu w powietrzu (0,005 mg/litr).

115* 545.71:545.728/729 CIOF

APIEL Ł. S., APIEL Ja. A.: **Przyczynę do metodyki oznaczania dwutlenku i tlenku węgla w powietrzu.** „K metodu-ki opredieljenja dwuokisi i okisi ugleroda w wozduchie”. Gigijena i Sanit., mies., Nr 11, list. 53, s. 50; B 5, 1,5 str., 2 rys.

Autorzy wprowadzają modyfikację do metod oznaczania dwutlenku i tlenku węgla podanych przez Aleksiejewą, Andronową, Hurwicę i Żitkową. Modyfikacje te, polegające na drobnych zmianach w aparaturze (rysunki), pozwalają na nieco szybsze oznaczenie i uniknięcie błędów przez zassanie powietrza zewnętrznego. Dodatkowe usprawnienie pozwala uprościć miareczkowanie.

116— 545.81:614.824.4 CIOF

GROSSKOPF K.: **Urządzenie do wykrywania gazu jako czynnik ochrony pracy.** „Gasspürgeräte im Gewerbeschutz”. Berufsgenossenschaft, maj 52, A 4, 3 str.

W artykule opisano prostą ilościową metodę wykrywania gazu polegającą na stosowaniu naczyń kolorymetrycznych. Zawierają one rozdrobniony materiał nasycony odczynnikiem zabarwiającym się przy oddziaływaniu gazu. Stopień zabarwienia wskazuje stężenie gazu. Metoda daje dokładność do 10^{0/0}. W artykule podano wykaz różnych próbek wzorcowych i opisano różne metody oznaczania. (Wg Occup. Safety a. Health Nr 2, 1953, s. 98).

117— 614.83/84:648.55:66.062.412.33-13:669.717 CIOF

METZ L. ROEDIG A.: **Odtuszczenie przedmiotów z aluminium za pomocą trójchloretylenu jest niebezpieczne** (Streszczenie). „Het outvetten van voorwerpen vervaardigd uit aluminiumlegeringen met behulp van trichlooraethyleen is gevaarlijk”. De Veiligheid, sierp.-wrzes., 52, s. 121; 3 str.

Badano przyczyny pożarów i wybuchów zaszłych podczas odtuszczenia przedmiotów ze stopów glinu trójchloretylenem. Stwierdzono, że na dnie wanień znajdowały się bardzo rozdrobnione cząstki tego metalu, a użyty trójchloretylen zawierał dużo kwasu solnego (0,1 do 0,2^{0/0}). W podobnych przypadkach, wskutek tworzenia się chlorku glinu zanieczyszczającego trójchloretylen, wywołuje się egzotermiczny proces polimeryzacji trójchloretylenu, w której chlorek glinu gra rolę katalizatora. Następuje stadium dechloracji oraz stadium utleniania, połączone często z pożarami lub wybuchami. Aby uniknąć tych niebezpieczeństw autorzy proponują zamiast trójchloretylenu stosować czterochloretylen złożony, który nie podlega autopolimeryzacji i praktycznie jest obojętny wobec glinu. (Wg Bul. Document. bibliograph. Nr 5, 1953, s. 27).

118* 535.43.07:545.81:546.47:628.512 CIOF

GUSIEW S. S., BITOWT Z. A.: **Oznaczanie małych wartości cynku w powietrzu zakładów przemysłowych.** Opredieljenje małych kolicestw cinka w wozduchie promyslennych priedpriatij”. Gigijena i Sanit., mies., list. 53, s. 48; B 5, 2 str., 1 wykr., 1 tabl.

Podano szczegółową recepturę fotonefelometrycznej metody oznaczania cynku w powietrzu w obecności dwuwartościowej miedzi i trójwartościowego żelaza. Zasada metody: jon cynku z chlorowodorkiem dwuantypirymetylanu w obecności jonu rodanowego w środowisku kwaśnym przy pH 2-2,5 daje białe zmętnienie. Zmętnienie to jest wprost proporcjonalne do zawartości cynku w roztworze. Reakcja przebiega następująco:

Metoda pozwala oznaczyć cynk w granicach 0,12 — 1 gamma.

MEDYCINA PRACY

119* 616.24-003.656.6-073 CIOF

GRINBIERG A. W.: **O rozwoju pylicy niekwarcowej i diagnostycznym znaczeniu przenikalności pyłu dla rentgenogramów.** „O razvitii pniewmokonioza w otsutswije kwarca i diagnosticzeskom znaczenii pronicajemosti pyli dla

rientgienowych łuczej". Gigijena i Sanit. mies., Nr 11, list. 53, s. 22; B 5, 4,5 str., 3 rys.

W Leningradzkim Instytucie Higieny Pracy i Chorób Zawodowych prowadzono badania nad wpływem obecności pyłu w płucach na rentgenogram. Do badań wzięto płytki mineralne różnego rodzaju i badano ich obraz. Ustalono tabelę przenikania promieni rentgena przez różne minerały. Wnioski: obraz pylicy pojawia się wcześniej u tych, którzy mają do czynienia z pyłem bardziej nieprzenikliwym dla promieni rentgena (przy innych warunkach takich samych).

120* 613.63/65:628.51:628.83:633.511.002 CIOIP

BOGUSZEWSKI S. M., KAGAN J. S.: **Zagadnienie higieny pracy przy mechanicznej uprawie bawełny**. „Niektóre wprosty higieny przy mechanicznej uprawie bawełny. Wnioski: kabina traktorzysty powinna: 1) mieć wentylację z filtrem pyłowym i nadciśnieniem wewnątrz kabiny, 2) być ogrzewana, 3) posiadać miękkie siedzenie i miękkie oparcie. Rura wydechowa powinna sięgać 35–50 cm ponad kabinę. Należy przekonstrować: 1) dysze opryskiwacza pyłem nawozowym, 2) pomost sterowniczy żniwiarki tak, aby uszczelnić go i ochronić pracującego przed pyłem.

Opisano badania Kijowskiego Instytutu Higieny Pracy i Chorób Zawodowych nad oddziaływaniem na pracownika zmian temperatury, wilgotności i ruchu powietrza podczas mechanicznej uprawy bawełny. Mierzono temperaturę skóry i mikroklimat pod odzieżą. Wnioski z badań były następujące: kabina traktorzysty powinna: 1) mieć wentylację z filtrem pyłowym i nadciśnieniem wewnątrz kabiny, 2) być ogrzewana, 3) posiadać miękkie siedzenie i miękkie oparcie. Rura wydechowa powinna sięgać 35–50 cm ponad kabinę. Należy przekonstrować: 1) dysze opryskiwacza pyłem nawozowym, 2) pomost sterowniczy żniwiarki tak, aby uszczelnić go i ochronić pracującego przed pyłem.

121* 616.5-07.001.4 CIOIP

MORRIS J. E.: **Próby skórne przy pomocy łatki**. „Patch tests“ Industr. Med. Surgery, Chicago, mies., t. 22, Nr 1, stycz. 53, s. 19; A 4, 3 str., 1 fot., 11 poz. bibl.

Testy skórne, są stosowane z powodzeniem już od 50 lat. W artykule omówiono próby skórne w formie łatek, które nakłada się na skórę na okres 24–48 godzin, po czym notuje się reakcję skórną. Autor rozróżnia 5 stopni reakcji skóry na szkodliwość chemiczną zaaplikowaną na skórę w formie łatki, a więc: 1) zwykłe zaczerwienienie, 2) zaczerwienienie i obrzęk, 3) silny obrzęk i pęcherze, 4) szerokie płyty zapalne, zlewające się ze sobą, 5) złuszczenie skóry i martwica. Substancje chemiczne, które są przedmiotem próby skórnej, muszą być wprawdzie rozpuszczone. Nie należy nakładać ich na skórę dotkniętą egzemą, gdyż reakcja chorej skóry jest wielokrotnie silniejsza, a zatem nie może być podstawą do oceny.

122* 613.633:616.24-003.656.67-084:628.511:679.8 CIOIP

CZEŻOWSKI A.: **Pył w przemyśle kamiennym i sposoby jego zwalczania**. Mat. budowl. mies., Nr 8, 9, sier. wrzes. 53, s. 214; 245; A 4, 9,5 str., 3 rys., 3 tabl.

Autor omawia stopień szkodliwości pyłu zależnie od jego składu i zawartości w powietrzu. Najbardziej szkodliwy jest pył krzemowy, zawierający wolną krzemionkę. Podano sposoby badania pyłów i przyrządy pomiarowe, schorzenia, występujące wskutek zapylenia, środki zapobiegawcze, lekarstwie i techniczne oraz sposoby zwalczania zapylenia. Artykuł stanowi początek opracowanego przez autora przyczynku do zagadnienia zapylenia w przemyśle.

123* 616-001.17-085 CIOIP

LEWIS G. K.: **Leczenie oparzeń**. „Treatment of burns“ Industr. Med. Surgery, Chicago, mies., t. 22, Nr 1, stycz. 53, s. 14; A 4, 4,5 str., 19 poz. bibl.

W związku z rosnącą produkcją sprzętu atomowego dla celów pokojowych, i wojennych, autor omawia oparzenia oraz metody leczenia, wśród których rozróżnia 3 klasyczne formy i stopnie. Najważniejszą rzeczą w leczeniu jest regeneracja krwi i utrzymanie we krwi bilansu równowagi chemicznej. Dlatego w cięższych wypadkach są wskazane dożylne wlewania krwi.

OGÓLNE

124* 614.801.5:331.82/074/:069/47/ CIOIP

PROKOPIENKO N.: **W salach Muzeum Ochrony Pracy**. „Po załam muzeja ochrony truda“ W Pomośczech. prof. Aktiwu, dwutyg., r. 14, Nr 9, maj 53, s. 12; B 5, 2,5 str., 2 rys.

Pod szklanym kloszem model oddziału farbiarskiego pokazuje kolejno działanie starego i nowego urządzenia wentylacyjnego. Na innym modelu pokazano automatyczny wyłącznik fotokomórkowy walcarki. Zasłona wodna, chroniąca przed żarem pieca, cyklony wentylacyjne, urządzenia ochronne przy różnych maszynach i procesach — wszystko to pokazano w ruchu, w działaniu. Bogate są eksponaty z zakresu ochrony osobistych, oświetlenia i w in. Muzeum istnieje od 1918 r. i wciąż się powiększa. Organizuje kursy, konsultacje, porady. Powinno ono stać się wzorem dla naszych gabinetów ochrony pracy.

125* 331.82:331.88(47) CIOIP

Stale polepszać warunki pracy robotników i pracowników. „Nieustanno uluczczat“ usłowia truda raboczich i służaszczich“ W Pomośczech. prof. Aktiwu, dwutyg., r. 14, Nr 9, maj 53, s. 1; B 5, 4 str.

Radzieckie ustawodawstwo pracy jest konsekwencją stalinowskiej zasady troski o człowieka. Stąd ciągle polepszanie warunków pracy przez postęp techniczny, udoskonalenie sanitarne i coraz wyższe dotacje pieniężne. Toteż wypadkowość obniżyła się w ciągu 20 lat 3-krotnie, zlikwidowano wiele chorób zawodowych. XIX Zjazd Partii dał również wskazówki dotyczące tej akcji, np. mechanizacji ciężkich prac. Związki zawodowe współpracują w ustawodawstwie bhp i kontrolują wykonanie. Ponad milion aktywistów związkowych uczestniczy w akcji bhp w zakładach; prowadzi się w nich instruktaż i organizuje kółka bhp. Lecz są i niedociągnięcia, które autor opisuje.

126— 614.825:621.34:622 CIOIP

OZIERNOJ M. I.: **Elektrotechnika górnicza**. „Gornaja elektrotechnika“ wyd. 2, Moskwa 1951, Ugletiechizdat, cena 20 rub. 90 kop.; D, A 5, 485 str.

Podręcznik przeznaczony dla studentów specjalizujących się w eksploatacji złóż kopalin użytkowych. Poszczególne rozdziały omawiają: zagadnienie bezpiecznej eksploatacji urządzeń elektrycznych, konstrukcję aparatów elektrycznych, zabezpieczenia i obsługę, automatykę, oświetlenie, przesyłanie energii, rozdzielnie i podstacje, napędy maszyn kopalinowych, schematy połączeń i ich elementy, obliczanie sieci, napędy i wyposażenie koparek, elementy i schematy sygnalizacji i łączności. Zamieszczono liczne przykłady obliczeń, wiele uwagi poświęcono zagadnieniom bezpieczeństwa (Wg Ugoł Nr 4, 1953, s. 44).

127* 331.875:639.07.002.5 CIOIP

BRUDASTOWA M. A., GORDON Z. M.: **Mechanizacja pracochłonnych robót w gospodarstwach stawowych**. „Opyt mechanizacji trudojomykh processow w prudojch choziajstwach“ Rybn. Choz. Moskwa, mies., t. 29, Nr 9, wrzes. 53, s. 45; A 4, 2 str., 3 rys.

W gospodarstwach stawowych jest wiele robót pracochłonnych i uciążliwych, np. przygotowanie karmy dla ryb. Autor opisuje konstrukcję szeregu urządzeń mechanicznych stosowanych w radzieckich gospodarstwach stawowych. Ułatwiają one pracę i czynią ją lżejszą.

128* 331.94:331.82:620.9 CIOIP

KULLACK H.: **Zadania inspekcji bezpieczeństwa w energetyce**. „Die Aufgaben der Sicherheitsinspektionen in der Energiewirtschaft“ Energie-Technik, Berlin, mies., t. 2, Nr 11, list. 52, s. 341; A 4, 2,5 str.

Autor omawia organizację służby bezpieczeństwa (Sicherheitsinspektion) w przemyśle energetycznym, podkreślając jej odrębność od służby ochrony pracy (Arbeitschutz), lecz nie precyzując bliżej jej zadań. Z niektórych wzmianek można się domyślać, że jest to służba przeciwwaryjna.

Niniejszy Przegląd Dokumentacyjny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu ochrony pracy. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych, wydawanych przez Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, Al. Niepodległości 188). CIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak działy lub poszczególne zagadnienia i tematy techniczne. Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 20 groszy.

CIDNT wykonuje za zwrotem kosztów fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych przeglądem dokumentacyjnym, jak i kartami dokumentacyjnymi.